

בס"ד. ליל א' דחג השבועות (לפנות-בוקר), ה'תשי"ג

(הנחה בלתי מוגה)

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע¹. והנה, ידוע שכל הענינים שבאים מלמעלה בדרך אתעדל"ע הם באופן ומעין האתעדל"ת, ועפ"ז מובן שעבודת הקדמת נעשה לנשמע שייך לענין הכתר. והנה², בענין הכתר יש ב' פירושים, פירוש הא', מלשון סובב ומקיף, וכמו כתרו את בנימין³, רשע מכתיר את הצדיק⁴, שפירושו מלשון סובב ומקיף, ומשום זה נקראת העטרה שע"ג ראש המלך בשם כתר, מפני שהוא סובב ומקיף את הראש. ופי' הב', מלשון שתיקה, וכמו כתר לי זעיר⁵, שפירושו שתוק והמתן לי מעט. ושני הפירושים עולים בקנה אחד, דהנה אמרו חז"ל⁶ סייג לחכמה שתיקה, דכשם שסייג הוא גדר שסובב ומקיף איזה מקום ושטח, כך גם השתיקה היא סייג וגדר ומקיף להחכמה שהיא ראשית הגילוי, והו"ע הכתר שלמעלה ומקיף על חכמה. ובא להשמיענו שלא נאמר שבחכמה נמשך ומתגלה הענין כולו, אלא ישנו ענין שלא בא בגלוי, והוא בבחינת שתיקה, דדבור הוא גילוי לזולתו, ושתיקה הוא למעלה מהגילוי דדבור. וענין זה הוא בבחינת מקיף וסובב לחכמה. ונמצא, שבענין סייג לחכמה שתיקה ישנם ב' הפירושים דכתר, שתיקה וסובב. והענין בזה, דכללות התהוות העולמות הוא ע"י הצמצום ומקום פנוי, ולמעלה מזה הוא העיגול הגדול שלפני הקו, שהוא הכתר כללי ומקיף כללי דכללות העולמות, שאינו בא בגילוי בעולמות. וזהו ענין סייג לחכמה שתיקה, דחכמה היא ראשית ההשתלשלות, וסייג לחכמה, היינו המקיף דהשתלשלות, הוא שתיקה, שהוא בחינת עיגול הגדול שלפני הקו, בחינת הכתר. וכללות הענין דמ"ת, וההכנה למ"ת ע"י הקדמת נעשה לנשמע, הו"ע הכתר, כמו שיתבאר לקמן.

(1) שבת פח, א.

(2) בהבא לקמן — ראה אוה"ת חג השבועות (קה"ת, תשנ"ה) — הוספות ע' 29 ואילך.

(3) שופטים כ, מג.

(4) חבקוק א, ד.

(5) איוב לו, ב.

(6) אבות פ"ג מ"ג.

ב) **ויובן** בהקדם כללות הענין דיצי"מ ומ"ת, שהם תחילת העבודה וסוף ותכלית העבודה, ששייכים זל"ז, כמ"ש בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, היינו, שיצי"מ, התחלת העבודה, היא הכנה למ"ת, שהוא סוף ותכלית העבודה. והענין בזה, דהנה ביצי"מ יש ג' אופני עבודות, שהם בחדשי ניסן אייר וסיון, שבהם נזכר הענין דיצי"מ. חודש ניסן, כמ"ש⁸ חודש האביב כי בו יצאת ממצרים. חודש אייר, כמ"ש⁹ באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, דאף שהפירוש הפשוט הוא אשר לצאתם מארץ מצרים קאי על בשנה השנית, מ"מ, איתא בזהר¹⁰ דלחודש השני בשנה השנית כולא חד, ונמצא, שלצאתם מארץ מצרים קאי גם על חודש השני שהוא חודש אייר. וחודש סיון, כמ"ש¹¹ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים. והיינו, שאף שניסן הוא ראשון לכל חדשי השנה¹², וממנו נמנים כל החדשים, חודש הרביעי חודש השביעי, רביעי ושביעי מניסן, מ"מ, בכל שאר החדשים לא מצינו שיוחסו ליצי"מ, כי אם בג' חדשים אלו, לפי שג' חדשים אלו הם ג' אופנים בהעבודה דיצי"מ ששלימותה במ"ת. ובפרטיות יותר, אופן הא' בהעבודה דיצי"מ הוא כמ"ש¹³ כי ברח העם, דכיון שישראל היו אז משוקעים במ"ט שערי טומאה¹⁴, ברע גמור מגקה"ט ר"ל, הנה סדר העבודה במצב כזה אינו בדרך אתהפכא שבא ע"י המשכת המוחין למדות, דלהיותו משוקע ברע אינו שייך להתבוננות ואתהפכא, אלא סדר העבודה הוא בדרך אתכפיא, כי ברח העם, והיינו, דאף שאינו מהפך את מדותיו ונשאר במצבו הקודם שהוא ברע, מ"מ, כופה את עצמו במחדומ"ע בדרך של בריחה מהרע, שזוהי העבודה דחודש ניסן. ואופן הב' הוא העבודה דחודש אייר, שהיא העבודה דספה"ע, שענינה בירור וזיכוך המדות, כמ"ש¹⁵ וספרתם לכם, מלשון ספירות ובהירות¹⁶, והו"ע העבודה דאתהפכא, היינו שע"י המשכת המוחין בהמדות הוא מברר מזכך ומעלה את המדות, כי ע"י ההתבוננות כדבעי נולדים אהוי"ר, ונעשה התהפכות המדות. ועבודה זו דאתהפכא באה אחרי העבודה דיצי"מ כי ברח העם, דבתחילת העבודה לא שייך

(7) שמות ג, יב.
 (8) משפטים כג, טו. וראה תשא לד, יח.
 (9) במדבר א, א.
 (10) ח"ג קיז, ב.
 (11) יתרו יט, א.
 (12) בא יב, ב. וראה ר"ה ז, א.
 (13) בשלח יד, ה. וראה תניא פל"א.
 (14) ראה וזהר חדש ר"פ יתרו. ועוד.
 (15) אמור כג, טו.
 (16) ראה לקו"ת אמור לה, ב ואילך.
 ובכ"מ.

להתבוננות ואתהפכא כיון שהוא משוקע ברע, משא"כ אחרי העבודה דאתכפיא, שכבר יצא מן הרע, והיינו, שאינו שייך לתאות איסור, כי אם לענינים של רשות והיתר, אזי יכולה להיות אצלו העבודה דאתהפכא. ואופן הג' הוא העבודה דחודש סיון, שהיא העבודה דמ"ת, וכמבואר בתו"א¹⁷ בפירוש הכתוב בחודש השלישי לצאת בני"י מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, דקאי על ר"ח סיון¹⁸, שאז נשלמה העבודה דימי הספירה, דר"ח סיון הוא בשבוע השביעי דימי הספירה, ובשבוע זה גופא אחרי ספירת ג' ימים הראשונים, ג' ראשונות שהם כללות המדות, וא"כ הוא כבר אחרי השלמת העבודה דימי הספירה, ואז מתחילה העבודה דחודש סיון בהענין דמ"ת, שעבודה זו היא למעלה מהעבודה דאתכפיא, ולמעלה גם מהעבודה דאתהפכא, והו"ע העבודה דביטול במציאות, כמארז"ל¹⁹ על כל דבור ודבור פרוחה נשמתם, היינו, שנשתנו ממציותם לגמרי, וכמו"כ הוא גם ע"פ נגלה, שבשעת מ"ת נעשו מציאות חדשה²⁰, וטעם הדבר הוא לפי שכן הוא בפנימיות הענינים, שבשעת מ"ת נתבטלו ממציותם לגמרי, והוא מצד הגילוי אור עליון שהאיר אז, שגילוי זה פעל אצלם ביטול במציאות. והענין דביטול במציאות הוא למעלה גם מהעבודה דאתהפכא, שהרי אתהפכא אינה ביטול במציאות, ואדרבה, דכיון שהעבודה דאתהפכא הוא ע"י המשכת המוחין למדות (כנ"ל), הרי אין זה ביטול במציאות, אלא אדרבה, שהמדות הן כפי ההשגה שמבין בשכלו, משא"כ העבודה דמ"ת הוא ביטול במציאות, שמצד הגילוי אור שלמעלה מהשגה נתבטלו ממציותם. אמנם, העבודה דביטול במציאות שבמ"ת קשורה עם התחלת העבודה דכי ברח העם, העבודה דאתכפיא, כי העבודה דאתכפיא ענינה שאינו מתחשב עם השגתו וכופה את עצמו, שזהו"ע של ביטול, ולכן הביטול שבעבודה דאתכפיא הוא הכנה להעבודה דביטול במציאות שבמתן תורה.

ג) **והנה** כמו"כ הוא בעבודת התפלה, שהתחלת התפלה, מודה אני והודו לה', קשורה עם העבודה דביטול במציאות שבשמונה עשרה. והענין בזה, והנה, העבודה דשמו"ע היא ע"ד מ"ש ביחזקאל בענין מעשה מרכבה בעמדם תרפינה כנפיהם²¹, דתחילה כתיב קול כנפיהם כקול מים רבים גו', שע"י ההתבוננות וההשגה נעשה אצלם ענין

(20) ראה יבמות כב, א. מו, א"ב. כריתות

ט, א.

(21) יחזקאל א, כד"כה.

(17) סז, ג.

(18) שבת פו, ב. ועוד.

(19) שבת פח, ב.

הרצוא ברעש, וכמ"ש²² ואשמע אחרי קול רעש גדול, אמנם, כשנמשך להם גילוי שלמעלה מהשגתם, ועד להגילוי אור עליון דכתר, אור הסובב, שהוא בכחינת עמידה (בעמדם), אין עמידה אלא שתיקה²³, שהוא ספירת הכתר (כנ"ל ס"א), אזי תרפינה כנפיהם, שאין להם כח עוד להרעיש באהבה ורצוא, אלא הם בכחינת ביטול. וזהו"ע שהחיות נושאות את הכסא ומנושאות עם הכסא²⁴, שבתחילה נושאות את הכסא ע"י והחיות ברעש גדול כו', ואח"כ בעמדם תרפינה כנפיהם, ואז הם מנושאות²⁵. ועד"ז בעבודת התפלה, דכנפיהם הם אהבה ויראה, כמ"ש²⁶ שתים מכסות את גויותיהם, שהם אהוי"ר, ונקראים כנפים מפני שעל ידם פרחא לעילא²⁷, וענין האהוי"ר הוא באמצע התפלה, בפסוקי דזמרה ברכות ק"ש וק"ש, שע"י ההתבוננות שבתפלה נעשה הולדת אהוי"ר באופן של רעש ורצוא, ולאח"ז באה העבודה דשמו"ע שאינה באופן של רצוא אלא באופן של ביטול במציאות, ועד שגם הדבור דשמו"ע הוא ג"כ בכיטול במציאות, שזהו מה שאומרים קודם שמו"ע אדני שפתי תפתח, שזהו מה שנותנים לו מלמעלה, ופי יגיד תהלתך, יגיד הוא מלשון המשכה, היינו שתהלתך שלמעלה נמשך ע"י פי, שהוא בכיטול במציאות²⁸. וכיטול זה הוא מצד גילוי אור שלמעלה מהשגה, והוא מצד ב' טעמים, טעם הא', שמצד גילוי אור היותר נעלה נרגש אצלו שכל עבודתו אין לה תפיסת מקום כלל, ולכן אינו ברצוא. וטעם הב', לפי שגילוי אור הסובב הוא למטה כמו למעלה, אלא שהוא בהעלם וצריך לגלותו מההעלם אל הגילוי, וכיון שהוא נמצא גם למטה אינו שייך ענין הרצוא. וזהו העבודה דשמו"ע באופן של ביטול במציאות מצד גילוי האור שלמעלה מהשגה, דאף שגילוי אור זה הוא למעלה מהשגתו לגמרי, דלא זו בלבד שאינו מבין ומשיג את הגילוי אור, אלא עוד זאת שאין שייך גם לומר שהוא מרגיש אותו ורק אינו משיג מהותו, אלא הוא למעלה מהשגתו לגמרי, דהשגה אינו כלי כלל לגילוי אור זה, מ"מ, גילוי אור זה פועל עליו בפנימיותו, וע"ד מ"ש בדניאל²⁹ וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים גו' לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם, וארז"ל³⁰ אע"ג

(25) ראה אה"ת יתרו ע' תתסד.

(26) יחזקאל א, יא.

(27) תקו"ז ת"י (כה, ב). וראה תניא

פל"ט"מ.

(28) ראה לקו"ת שה"ש ב, ג. מא, א.

(29) דניאל י, ז.

(30) מגילה ג, א. וש"נ.

(22) שם ג, יב.

(23) סוטה לט, א. וראה לקו"ת נשא כב,

ג.

(24) פיוט "וחיות" בקדושת כתר במוסף

דר"ה (נוסח אשכנז). וראה עד"ז בחיי תרומה

כה, י — בשם פדר"א [ספ"ד. וראה רד"ל

שם]. במדב"ר ספ"ד. שמו"ר ספכ"ג.

דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, דעם היותו ענין שלמעלה מהשגה לגמרי, שהרי מזל הוא בחינת עצם הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף, ומובן שהשגה אינו כלי כלל לזה, מ"מ, גילוי אור זה פעל שחרדה גדולה נפלה עליהם. וכמו"כ הוא בהעבודה דשמו"ע, שעם היותו גילוי אור שלמעלה מהשגתו לגמרי, מ"מ אור זה פועל גם על אברים החיצוניים ובהלבושים דמחדומ"ע. וביטול זה דשמו"ע קשור עם ענין ההודאה שבהתחלת התפלה, שהתחלת התפלה צ"ל בבחינת הודאה וביטול, וע"י הביטול וההודאה שבתחילת התפלה בא לבחינת הביטול דשמו"ע באופן של ביטול במציאות.

ד) והענין בזה, דהנה, סדר העבודה בכל יום ויום הוא באופן שבתחילת העבודה אין צריך להיות במעלות ומדריגות, כי אם בבחינת אתכפיא והודאה בלבד, דזהו"ע הודו להוי' שבתחילת התפלה, ורק לאח"ז באים שאר עניני התפלה, עד פסוד"ז, פסוד"ז, ברכות ק"ש וק"ש, שהו"ע ההתבוננות, ועד להביטול דשמו"ע, שלזה באים דוקא ע"י ההודאה שבתחילת התפלה, דהתחלת העבודה צ"ל בהודאה וביטול דוקא.

וביאור הענין³¹, דהנה כתיב³² ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו, והיינו³³ דכאשר איש ישראל רוצה לעלות על המזבח אל שרשו, כמו מלאך מיכאל שרם של ישראל שמקריב נשמותיהם של צדיקים³⁴, הנה סדר העבודה בזה, שאין להתחיל לעלות במעלות, אלא בכבש, שההפרש בין מעלות וכבש הוא, שמעלות הם מדריגות מדריגות, כל מדריגה ומדריגה מיוחדת לעצמה, וסדר העלויות הוא שכאשר עולה במדריגה אחת, צריך להתעכב במדריגה זו עד שמתעצם עמה, ורק לאח"ז יוכל לעלות למדריגה עליונה יותר כו', וכמשל המדריגות שיש לכל מדריגה רום ואח"כ שטח, גבהה חצי אמה ושלחה חצי אמה³⁵, דהיינו, שהרום הוא העליון למדריגה נעלית יותר, ושלחה הוא מה שמתעכב שם עד שעולה אח"כ למדריגה עליונה יותר. משא"כ כבש שהוא רק מדריגה אחת, ובאופן שלא ניכר בו כ"כ העליון מלמטה למעלה, שהרי השיפוע של הכבש הוא באופן שנוח וקל להלך

31) בהבא לקמן — ראה אוה"ת שם ע' תתס ואילך.
 32) יתרו כ, כו.
 33) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' טז, א.
 34) ראה תוס' מנחות קי, א. וראה זח"א פ, סע"א. ועוד.
 35) ראה מדות פ"ב מ"ג. פ"ג מ"ו. יומא

סב. הובא באוה"ת שם ע' תתסב.

בו, לפי שארכו ל"ב אמה וגבהו קרוב לעשר אמות, שהגובה הוא פחות משליש אורכו, וכך הוא הדין לענין שבת, שתל שהוא משופע והולך ומתלקט בגובהו מעט מעט, אם מתלקט עשרה טפחים מתוך הילוך ה' אמות שהן שלושים טפחים הרי הוא כרה"ר גמורה, מפני שהילוכו נוח³⁶. וההפרש בין מעלות וכבש בהגילויים שלמעלה הוא ההפרש בין אור הממלא ואור הסובב, שענין המעלות הוא מצד אור הממלא שיש בו התחלקות דסדר השתלשלות, שאינו דומה אופן הארתו בעולם אחד לעולם השני, ע"ד ההתחלקות דראש גוף ורגל, וענין הכבש הוא מצד אור הסובב שנמצא למטה כמו למעלה, אלא שהוא בהעלם, והעלי' היא הגילוי מההעלם, אבל לא שייך בו מדריגות רבות, כיון שנמצא למטה כמו למעלה. וענינם בעבודה הוא, שמעלות מורה על העלי' בסדר והדרגה, החל מהודו כו' עד פסוד"ז, פסוד"ז, ברכות ק"ש וק"ש ושמו"ע, שתחילת עבודתו היא בבחינת דומם, ואח"כ בבחינת צומח, בחינת חי ובחינת מדבר, משא"כ ענין כבש הוא העלי' שלא בסדר והדרגה, שעובד עבודתו מתוך קבלת עול מבלי להתחשב במדריגותיו, מעמדו ומצבו כו'. וזהו מ"ש ולא תעלה במעלות על מזבחי, שהתחלת העבודה של הקרבת נה"ב והעלי' לשרשו, שזהו"ע מזבח, בחינת מלכות, כנס"י, צ"ל באופן שלא תעלה במעלות, כי, כאשר יתחשב בהמעלות ומדריגות שלו, אזי תגלה ערותך עליו, שיראה את פחיתותו, שאינו שייך כלל לאהוי"ר וכו', ומצד זה ימנע מעבודתו. וכיון שמבלי הבט על מעמדו ומצבו צריך לקיים תומ"צ במחדומ"ע עכ"פ, וכמ"ש³⁷ את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם, לכן לא תעלה במעלות על מזבחי, אלא סדר העלי' צ"ל בכבש דוקא. ועז"נ עלה בכבש ופנה לסובב³⁸, עלה בכבש, מלשון כבישה, היינו שכובש את עצמו (ער קוועטשט זיך איין), בבחינת אתכפיא, מבלי להתחשב עם מעמדו ומצבו, ומניח את עצמו לגמרי (ער לייגט זיך אָוועק אינגאַנצן), ופנה לסובב, שפונה ומשקיע את עצמו (ער לייגט זיך אַריין) בעניני העבודה באופן שלמעלה מהמדידה דמעלה ומטה, מצד מדריגת אור הסובב. ועי"ז בא אח"כ למעמד ומצב שמגיע באמת למדריגה זו (לא רק בבחינת אתכפיא בלבד), שזהו אומרו ובא לו לקרן דרומית מזרחית וכו', כמבואר בביאורי הזהר³⁹ פרטי הענינים שבזה.

39) לאדמו"ר האמצעי — קמד, ב ואילך.
וראה גם אוה"ת שם ע' תתנה ואילך.

36) ראה שבת ק, א ובפרש"י.
37) קהלת יב, יג.
38) זבחים נג, א.

וזהו ג"כ מ"ש בתהלים⁴⁰ למנצח על יונת אלם רחוקים, דהנה, יונה קאי על כנס"י למעלה וכן על נש"י למטה שנמשלו ליונה⁴¹, שהם בבחינת ביטול, ולכן נקראים יונת אלם, שהוא בחינת השתיקה דספירת הכתר. ולכאורה אינו מובן, מהי השייכות דיונת אלם, שהיא עבודה נעלית, לאלה שהם בבחינת רחוקים. אך הענין הוא, דכל הקרוב קמי' יותר הוא יותר כלא חשיב⁴², דכל מה שהוא מבין ומשיג יותר באלקות, הרי הוא מרגיש יותר את ריחוקו, ומ"מ, אף שמרגיש את ריחוקו, אין זה מונע אותו מעבודתו, והוא בבחינת יונת אלם. והיינו כמשנת"ל שכאשר העבודה היא באופן של עלי' במעלות, הנה כאשר מרגיש איך שהוא רחוק הרי זה מונע אותו מעבודתו, אבל כאשר עבודתו היא בביטול, דזהו"ע שתיקה, הנה אף שהוא מרגיש את רחוקו, מ"מ אין זה מונע אותו מעבודתו, והוא בבחינת יונת אלם. וזהו כללות הסדר בעבודה שתחילת העבודה צ"ל בדרך ביטול ואתכפיא, שעיי"ז דוקא הוא בא לבחינת ביטול במציאות, שבבחינת אור הסובב.

(ה) ועפ"ז יובן הענין דהקדמת נעשה לנשמע, דהנה, הפירוש דנשמע אינו שמיעת האוזן, שהרי קודם שישמע אין שייך שיעשה, שהרי אינו יודע מה לעשות, אלא נשמע הוא מלשון הבנה והשגה. ונעשה הוא מלשון אתכפיא, וכמו מעשין על הצדקה⁴³. וענין הקדמת נעשה לנשמע הוא, שגם כאשר אינו משיג, מ"מ, כופה את עצמו לעבוד עבודתו כו'. וזהו שהקדמת נעשה לנשמע הוא הכנה למ"ת, דעיי"ז שהקדימו נעשה לנשמע, שהעמידו את העבודה דנעשה במעלה גדולה יותר מהעבודה דנשמע, דעם היות שהעבודה דהשגה (נשמע) היא מתוך תענוג, והעבודה דנעשה היא מתוך כיווץ, מ"מ, הקדימו נעשה לנשמע, שזהו"ע הביטול והשתיקה דבחינת כתר, הנה זה הי' הכנה למ"ת, היינו שעיי"ז נמשך בחינת הכתר דלמעלה, שהוא כתר תורה, שהתורה היא בכתר. ואף שאורייתא מחכמה נפקת⁴⁴, מ"מ, הרי ידוע מ"ש רבינו הזקן בדרוש ויהי קול מעל לרקיע⁴⁵ דקאי על קול התורה שלמעלה מרקיע המפסיק. ובזה יובן מ"ש תען לשוני אמרתך⁴⁶, שהדיבור בתורה הוא בחינת דבר ה'

40) נו, א. תרע"ח ע' קכא. לקו"ש חי"ב ע' 238.
 41) ראה אוה"ת שה"ש ח"א ע' שיב (44) זח"ב סב, א. א. פה, א. ועוד.
 42) ואילך. ע' של ואילך. וש"נ. (45) מאמרי אדמו"ר הזקן נביאים ע' רלד.
 43) ראה תניא אגה"ק ס"ב. ע' רלז.
 44) ב"י לטור יו"ד סרמ"ח. וראה סה"מ (46) תהלים קיט, קעב.

המדבר בפיו (אָן אָפּשפּיגלונג מהדבור שלמעלה), כעונה אחר הקורא⁴⁷, ולכאורה אינו מובן, הרי כל הדבורים למטה באים בהשתלשלות מהדבורים שלמעלה. אך הענין הוא, דכל הענינים שלמטה באים ע"י רקיע המפסיק, שהו"ע של פרסה ומסך המפסיק, ולכן כל הענינים שלמטה אינם כמו שהם למעלה, משא"כ התורה היא בחינת קול מעל לרקיע, שאין הרקיע מפסיק על התורה, והיא למטה כמו למעלה. ומזה מובן שגם כשהתורה באה בהשתלשלות בבחינת חכמה, היא ג"כ בבחינת כתר תורה. וכדי להמשיך בחינת כתר תורה הוא ע"י הקדמת נעשה לנשמע דוקא, שזהו הביטול דנעשה, אף שלא בא עדיין בהשגה כו', ויתירה מזה, כמארז"ל⁴⁸ כפה עליהם הר כגיגית כו' מכאן מודעה רבה לאורייתא, ואיתא בתורת הבעש"ט⁴⁸ דהקשו התוס' למה הוצרך הקב"ה לכפות ההר על ישראל, הא אמרו מעצמן נעשה ונשמע, ופירש הבעש"ט לכך כפה הקב"ה על ישראל הר כגיגית ללמד שגם (מי) שאינו חושק בתורה ועבודת ה', מ"מ אינו בן חורין ליבטל, רק יעשה על כרחו וידמה כמו שכופין אותו לעשות בע"כ, היינו שתהי' העבודה במחשבה דיבור ומעשה עכ"פ.

ו) וזהו בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו מלאכי השרת וקשרו להם שני כתרים, דשייכות ענין הכתרים להקדמת נעשה לנשמע היא לפי שהקדמת נעשה לנשמע הו"ע הביטול שמצד בחינת הכתר. וזהו שאמרו רז"ל⁴⁹ בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה כו', דרז הוא סוד, והיינו, דכיון שהקדמת נעשה לנשמע הוא מצד בחינת הכתר שלמעלה מהשגה, לכן הוא רז, אך מ"מ נתגלה להם רז זה (זיי האָבן זיך געכאַפּט) שההכנה למ"ת צ"ל ע"י הקדמת נעשה לנשמע. ועי"ז נעשה הענין דמ"ת, שהוא גילוי בחינת כתר תורה. והנה, אע"פ שהגילוי דמ"ת הוא בחינת הכתר שלמעלה מהשתלשלות, הרי זה נמשך גם בהשתלשלות, וכמו שהוא בענין העבודה, כמשנת"ל (ס"ג) שאף שהביטול במציאות הוא מצד גילוי האור שלמעלה מהשגה לגמרי, מ"מ הרי זה פועל במחדומ"ע, והיינו, שהביטול לבעל הרצון פועל עליו להיות במעמד ומצב שמצד עצמו אינו שייך אליו, וכמו כן הוא בהמשכת האור שע"י העבודה, שבחינת כתר תורה שלמעלה מהשתלשלות נמשך בהשתלשלות, החל מההמשכה

(48) כתר שם טוב סמ"ז.

(47) ראה תו"א יתרו סו, ב. קט, א. לקו"ת

שה"ש מד, ב.

בחכמה, דאורייתא מחכמה נפקת, ועי"ז נמשך בכינה, דחוי"ב הם תריין רעין דלא מתפרשין⁴⁹, ומזה הוא נמשך גם לז"א, כמאמר⁵⁰ בינה ליבא, וכפי שמבאר הרב המגיד⁵¹ שאף שבינה היא מהמוחין שבתלת חללי דגולגלתא, מ"מ, ההתקשרות דתריין רעין (חוי"ב) מתפשטת עד החזה (בחינת ז"א), שזהו גם כללות העבודה דספה"ע הקשורה עם מ"ט שערי בינה, להיות המשכת המוחין למדות⁵². וזהו כללות הענין דמ"ת, שהסדר בזה הוא שבתחילה צ"ל העבודה דחודש ניסן בדרך אתכפיא, אח"כ העבודה דחודש אייר בדרך אתהפכא, ואח"כ העבודה דחודש סיון, שהוא העבודה דביטול במציאות שהו"ע הקדמת נעשה לנשמע, שעיי"ז הנה בתחילה קשרו להם ב' כתרים, ואח"כ הי' מ"ת שניתנו להם תורה ומצוות, והיתה קבלת התורה בשמחה ובפנימיות⁵³.

ח"ב ע' תקפד. סה"מ תרצ"ו ע' 63. וש"נ.
 (53) כלשון ברכת רבותינו נשיאינו בקשר
 לחג השבועות — נתבאר בלקו"ש ח"ד ע'
 1307. ח"ח ע' 272. לעיל ע' 171. לקמן ע'
 206. ע' 239. ובכ"מ.

(49) זח"ג ד, א.
 (50) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 (51) לקו"א סק"ט. או"ת סשכ"ה — הובא
 באוה"ת יתרו שם ע' תתנו.
 (52) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות
 הר"פ ע' נה. ועם הגהות — אוה"ת ויקרא